כל המנחות באות מצה פרק חמישי מנחות נה.

מסורת הש"ס

ו) תרומות פ"ב מ"ד [ברכות לט:]. ב) גם זה שם, ג) [קידושין סג:]. ד) ספרים לו. ה) [יומא מ. סוטה מו. שבועות מו:]. ו) תו' בכ' נמתק. ז"ק. ז) ממעשר. ז"ק. ח) אם יש עשרה לפניו טוב. ז"ק. ט) ר"ש כמעשר. י) לריטב' מתאבה. ז"ק. כ) [ועי"ש תוס' מנ: ד"ה התיבון]. ל) תיבת ומיהו נמתק וכל"ל וכתיבתה דתמ' תרומות נמי מצלמי. ז"ק. מ) [ובו' תוס' תולין ז. ד"ה ידעלמא]. נ) נלמיתה ליתא מגיריון. ז"ק.

תורה אור השלם

1. כָּל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תַּקְרִיבוּ לֹא תֵעָשֶׂה חָמֵץ כִּי כָל שְׂאֹר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תַקְטִירוּ מִמֶּנּוּ אִשֶּׁה לַיהוָה: ויקרא ב יא
2. לֹא תֹאפֶה חָמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשָּׁי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא כַּחַטָּאת וְכָאָשָׁם: ויקרא ז י

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ומינה וכו' דמייתי: (כ) ר"ה תורם וכו' יתכנס מיד זהו כלל תמיים:

לעזי רש"י

טורניי"ר. לעצב (את הבצק כדי לתת לו צורת פת).

רבינו גרשום

ומינה. כלומר יש בה צור קושיא אחרת: בער להו לתרומת מעשר. ה) לישנא אחרינא כי מביא שאור ונותן לתוך הקדירה אמאי קאמר אף היא היתה סחירה או יתירה ולישקול פורתא מן הפולת שבעשרין שמונת על גבי השאור: ניליטיר אבראי בכלי אחר דליתמצי כעין האי שאור שבעשרון או עבה או רך ולעיין כמה לישמי שבעשרון או ליבצר בהאי כלי שני וליהדר ולילישיה האי שאור בחדא עם השאור שבעשרון ויתחות או יוסיף מן הקמח שבעשרון לפי תוספת השאור השני או פיחותו: גזיר דילמא אתי למישקל מעלמא מן החולין לנפות כן ואחר כן יערבנו עם זה שבעשרון ו): תורמין התאנים על הגרוגרות אע"פ שהתאנים אין משתמרין כגרוגרות הוא"ל הן יפות ורגילין לעשותן גרוגרת תורמין: מקום שיש כהן שאוכלן מיד תורמין מן המקוים שפיר אוכלן הכהן: אלא משיטא דליכא כהן: ואי רגיל לעשות מהן גרוגרות תורם ואי לא לא:

ה) [ריב"ן לקוף נג ע"ב בגמ' מלי הסורה לו יתיבה.
ו) ע"כ.

עין משפט נר מצוה

יח א ב ג מיי' פ"ה מהל' תרומות הלכה ה:
יט ד מיי' פי"ב מהל' מעה"ק הלכה מח:
כ ה מיי' שם הלכה יד:
בא ו מיי' שם הלכה טו:

מוסף רש"י

ובמחשבה. נותן עיניו בלב זה לשם תרומה ואוכל בלב זה ולא"ע שלא הפרישם, תנ"ר"ה נקיר מוחשבה, והלי דליף תרומת מעשר מתרומה גדולה לענין אומר הוא דליף (ריטב"ן לא.). **שליט** מפרשה מיד אלא נתן עיניו ליטול תרומה בלב זו ואוכל בלב אחר (בכורות זה: בכתי"). **במקום שיש כהן.** ונתנו לו מיד במקום שאין כהן. גרוגרות לשמרן שלמעינו עד שיתנה כהן ליטנו (בכורות לח:). **ומשמרן שלא יתמצו.** כלומר דהואיל ועלולות בפחמרן מצוה לשמרן שלא יתמצו, ופירוש הייני שיעמוק בבצק כל שפה מלאתמרין בספרים (לעיל ג.). **לא תאפה חמץ חלקם, אפי' חלקם לא תאפה חמץ.** לפילו חלקם שיריים לא תאפה חמץ, דדרשינן ליה הלי חלקם דקרא נמי לפני אלא תאפה (יומא פו.). לכבי סמיך חלקם אלא תאפה חמץ לומר לפילו שיריי מנחה שהם חלקם של כהנים לא תאפה חמץ ומהתם נפקא (ריבמות פ.).

שיטה מקובצת

א) שהן משערין. תיבת אמרינן נמחק: ב) תורמין תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לכאורה מיירי כמו שפירש בקונטרס בפנין ראי במרה מעשם במעשרות ולא גרוגרות על התאנים דהוי ליה ממעט וא"כ [קשה] מאי פריך ואי דליכא כהן אמאי לא כו' הא ודאי ממעט הוא ר"ל דכולהו מיירי בתרומה גדולה דחטה אחת פוטרת. תו"ת: ג) בתרי תנאי. ולא הוי כתרי תנאי רחבית כמ' דספיקי דהתם איירי הכשני כתרי תנאי [ממש] ומיהו כ"ש הוא כאן דאין אנו רוצים ליישבה בחד טעמא ולומר דבריתא פליגא אהך (לישנא) [כתרי] דהתם. כ"ש דאי הוי קשה רישא לסיפא מוקמינן בתרי טעמא ולא מוקמינן בתרי תנאי. אי נמי בתרי תנאי ממש ס"ה"א דחבית דמצי לאוקמי כולה דליכא כהן ורישא רבנן וסיפא ר' יהודה. תו"ת: ד) ואם החמיץ את שלו: ה) אלא אי אמרת כמות שהן. ו) שיעשו מהן גרוגרות: ז) שלא יתמצו וקודם: ח) קציצה משתני. ושייריר דקתני עובר בלא תעשה מקרא אחרינא ספקינן לה בס' החולין [דף כ.] לא תאפה חמץ חלקם אפי' חלקם לא תאפה חמץ: ותייב אם עשאן חמץ חייב שלשה מלקיות כעד לישה ועריכה ואפיה: ט) דלא חיישי: י) למחשבה דיבור. עיין תוס' בחיים [דף ב ע"א]: יא) בתרי תנאי. פי' הקונטרס דלא אמרינן רישא וסיפא כו' ואיני נראה לרי"י דאין זה בתרי תנאי דאפשר לאוקמי רישא וסיפא סבירא להו דתורמין שלא במתקיים ופליגי אהא דתנן תורם מן המתקיים אלא נראה לרי"י בתרי תנאי כו' [עיין תוס' בפנים]:

במחשבה. כדאמרן בעלמא (שבת דף קמב.) נותן עיניו בלב זה ואוכל מלב אחר: **ומינה.** כלומר מהא דר' אלעזר גופה (ו) מייתי פירכא: **אלא איה] כמות שהן.** השתא משערינן בגר להו מעשרות לענין מדה אי הוה כייל להו להנך דתרם בתנין משתכח מעשר זוטא: **תורמין תאנים על הגרוגרות.** ומתני': **מקום שרגיל לעשות כו'.** שמלויין לאנשים שיעשו ו] גרוגרות ושתמרו או הוא עצמו יעשה אותם גרוגרות לאחר זמן עם תאנים שלו: **מקום שאין רגיל לא.** דבעינן שיתרום מן המתקיים ותאנים לתין מרקיבין ואין משתמרין: **אי איכא כהן.** שיתנם מיד: **תורם מן היפה.** שמא כהן יאכלם מיד (כ). תאנים יפין ואין מתקיימין. גרוגרות מתקיימין ואין יפין: **ולא גרוגרות על תאנים.** ממנין: **ואפילו במקום שרגיל.** ולא אמרינן סופו של כהן נמי לעשותן גרוגרות ונמצא שאינו מפסידן אלא זל בתר השתא והכי הוא ממעט במעשר: **דליכא כהן.** וכעי למצנעינהו עד דליתכם כהן ולימיב ליה הלכך תורם מן המתקיים: **כתרי טעמי.** כגון הכא כדאמרינן רישא דליכא כהן וסיפא דאיכא כהן: **ולא מוקמי בתרי תנאי.** דלא אמרי' רישא וסיפא דליכא כהן והקפרכת והתנן תורם מן המתקיים תנאי היא דהא תרי תנאי פליגי בהכי: **מתני' שנאמ' כל המנחה אשר תקריבו וגו'.** מרישא קאי דקתני ומשמרן שלא יתמיצו ז] מקודם קמילה משתעי ח]: **עריכה.** עורניי"ר: **גמ'** מה"מ

ובמחשבה מה תרומה גדולה בעין יפה אף תרומת מעשר בעין יפה ומינה א"ר אלעזר בר רבי יוסי אבא היה נוטל עשר גרוגרות שבמקצוע על תשעים שבכלכלה א"א בשלמא לבמות שהן ט] אמרי' שפיר אלא אי אמרת כמות שהן בציר להו כי אתא רב דימי א"ר אלעזר שאני גרוגרות הואיל ויבול לשולקן ולהחזירן לכמות שהן ת"ר ג] אתורמין תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות ולא גרוגרות על תאנים ואפי' במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות אמר מר תורמין תאנים על הגרוגרות במקום שרגילין לעשות תאנים גרוגרות במקום שרגילין אין במקום שאין רגילין לא היכי דמי אי דאיכא כהן מקום שאינו רגיל אמאי לא והתנן ג] מקום שיש כהן תורם מן היפה אלא פשיטא דליכא כהן אימא סיפא ולא גרוגרות על התאנים ואפילו במקום שרגיל לעשות תאנים גרוגרות ואי דליכא כהן אמאי לא והתנן ג] מקום שאין כהן תורם מן המתקיים אלא פשיטא דאיכא כהן רישא דליכא כהן סיפא דאיכא כהן אין רישא דליכא כהן סיפא דאיכא כהן אמר רב פפא ג] ש"מ דחקינן ומוקמינן מתני' בתרי טעמי ולא מוקמינן ג] בתרי תנאי: **מתני'** ז] כל המנחות נילושות בפושרין ומשמרן שלא יחמיצו ואם ד] החמיצו ה] שיריה עובר בלא תעשה שנאמר ו] כל המנחה אשר תקריבו לה' לא תעשה חמץ וחייב על לישתה ועל עריכתה ועל אפיית': **גמ'** מנא הני מילי ט] אמר ריש לקיש דאמר קרא ז] לא תאפה חמץ חלקם אפי' חלקם לא תאפה חמץ והאי דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא לא תאפה

ותרומת מעשר יש לו שיעור אפילו הכי מקשינן להו לענין זה אע"ג דהוי כענין אפסר משאי אפסר ה"נ יליף מעשר בהמה ממעשר דגן אע"ג דמפקי קרא ממשמעותיה דכתיב (ויקרא כז) כל אשר יעבור ומיהו אין מתישב לגב פירוש זה וגרולה לפרש דמשמע ליה דלר' יוסי ברבי יהודה הוי מעשר אע"ג שאינם שוין כגון במכנים לדיר להמעשר דשמתן אין דרכם להיות שוין הלכך צריך לאוקמי כאחא אלעזר בן גומל דשרי מאומד ולא חיישינן אם מרבה במעשר כדפריטת לו לכל הפחות שרי בענין יפה כדאיתא בשמעתין ומי לא לאחא אלעזר ה"א דאע"ג ז] דלא חיישינן ט) במעביר לשוין הה"ג שנוטל אחד מעשרה דילפינן ממעשר סד"א דגם בענין שוין: **במחשבה.** פי' בקונטרס כדאמר בעלמא נותן עיניו בלב זה ואוכל בלב אחר משמע שר"ל משום דכתיב ונתשב שרי לאכול בלא הפרשה ושרי נמי בשמיקה ע"י שנותן עיניו בלב זה ואוכל בלב אחר דכל זה נפקא מונתשב עוד פי' לשון אחר בפ' בתרא דבכורות (דף עט.) במחשבה שמחשב ואומר שני לוגין שאני עתיד להפרים אע"פ שעתה אינו מפרים כלום וי"ל דדיבור צריך והא דשרי בלא הפרשה קרי מחשבה ואשכחן נמי דוכתא דקרי י) י] למחשבה דיבור כמו על כל דבר פשע דאמרינן (נ"מ דף מד.) כ) דחייב על המחשבה כמעשה ונראה דבלא דיבור נמי הוה תרומה מדתנן במסכת תרומות (פ"ח מ"ט) תמצה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתן תרומה תרם טהורה וקטן וקטני סיפא תרם שדברו חכמים שאינו שומע ואינו מדבר תרומתו תרומה ל) ומיהו בתוספתא דמסכת תרומות מלמתי מפני מה אמרו אלם לא יתרום מפני שאינו יכול לברך משמע דאי מברך אע"פ שלא יבור בהרמה שפיר דמי וכ"ג דשבועות (דף כו:) נמי משמע בהדיא כשנמר בלבו אע"פ שלא הוציא בשפתיו גבי כל נדיב דקתמר דהוו תרומה וקדשים שני כתובין הבאין כאחד ולא יצאי מיניהו שבועה ונמה שאוכל בלא הפרשה בזה אין קפידא לבלבלי עלמא שרי בכל מקום אע"פ שאינו מפרש עתה דדמוכח היא דהלוקח יין מבין הכותים (ניטין דף כה:) דשרי לבלבלי עלמא אי לאו משום דאין בריה או משום דמיישינן לבקיעת נוד ויש מקומות דשרינן כשאומר מעשר שני לפלוני אי לדרומו (דמאי פ"ה מ"א ב) ולא"ת וכיון דשרינן תרומה ע"י שנותן עיניו בלב זה ואוכל בלב אחר אמאי אין מגביהין תרומות ומעשרות ביום טוב הא תנן במסכת שבת פרק נוטל (דף קמא:) ר' יהודה אומר אף מעלין את המדומע באחד ומאה ופריך בגמרא (שם דף קמב.) הא מתקן הוא וכגי ר' אלעזר בר"ש היא דאמר נותן עיניו בלב זה ואוכל בלב אחר ולהכי לא חשיב תיקון בשבת כשמעלהו כיון שאפשר במחשבה והכא נמי אפשר במחשבה וי"ל דשאני מדומע שכבר ניתקן אכל תחלת תיקונו של טבל לא הוה שרינן מעטפ דאפשר במחשבה ואפי' דמאי אסור לתקן בשבת כדמוכח בגמרא מדליקין (שבת דף לד.) אע"ג דשרי ליתן עיניו בלב זה ואוכל בלב אחר כדמוכח בפ"ק דחולין (דף ו:) גבי ר"מ שאכל עלה של ירק בבית שאן מ): **ולא** מוקמינן בתרי תנאי. דהוה מלי לאוקמי בחד טעמא ובקרי תנאי דכולה דליכא כהן ורישא רבנן וסיפא כרבי יהודה דפליג אדרבנן בפרק שני דמסכת תרומות (מ"ו) וקאמר לעולם תורם מן היפה. אע"ג דאמרינן בפ' כל שעה (פסחים דף נו.) חיטין של מנחות אין לותתין אותן הא מפרש התם משום ט) דלתיתה ליתא במקום זריזין אבל ליתא בזריזין במקום זריזין ליתא דאמר מר כללא זר כשרה חוץ לחומת עזרה פסולה ומכאן קשיא דמשמע כל המנחות אפילו לחם הפנים דהוי בכלל כל המנחות והיינו לאו במקום זריזין היא דתנן לקמן בפ' שתי הלחם (דף לה:) דלחם הפנים ליתתן ועריכתן בחוץ ויש לומר דהא אמרינן בפ' כל שעה (פסחים נו.) ליכור שאני ומיהו קשיא ממנחת מאפה דימיד היא ולישתן ועריכתן בחוץ כלחם הפנים דמ"ש כיון דלא בעיא שמן עד לאחר אפייה כדקתמר לקמן (דף עד:) החלות בוללן ג"כ לא קדשה עדיין והויא לישתה בחוץ וי"ל דבפ' שתי הלחם (לקמן לה:) פריך רישא אסיפא ומסיק דכרותה היא וא"ל מי ששנה זו לא שנה זו למ"ד מדת יבש נתקדשה ליתתן בפנים דעשרון נתקדש וכו' היה מודד לכל המנחות כדתנן פ' שתי מדות (לקמן פז.) ותנא דהכא סבר מדת יבש נתקדשה וקשיא קלת דלא מסיק האי טעמא בפ' כל שעה (פסחים דף נו.) ושמע נקט ההוא טעמא דהוי בכל המנחות כגון מנחת סולת ומחבת ומרחשת אפילו למ"ד מדת יבש לא נתקדשה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com